

kaldunek, gaztelaniazko esaldiak hitzez hitz itzuliz, **esan**, edo **nor da?** esaten dute, bai eta, telephonoa baserriko tresna, tam-tam edo txalapartatzat harturik, **bota!** ere bai. Hitz guztiok, ene irudiko, itzulpen merke batzu* izateaz gainera, ez dute euskaraz zentzu haundirik; gogorregiak dira, latzegiak.

Aspaldion, baina, beste formula bat zabalduz doa Bilboko euskaldunon artean, ene ustez askoz ere jatorrago eta egokiago dena: telephonoa hartu eta, **bai?!** erantzutea, «bai, esan, entzuten ari naiz» esan nahi duen tonu berezi batez ebakirik.* **Bai** hori, edo **bai, esan**, oso leunak dira, aditzeko erraxak eta edozeini etxeakoaren euskaltasuna ederki adierazteko egokiak. Horixe da, nik uste, beti erabiliz aupatu* beharko genukeena.

Norbaitek arazo ttikiok huskeriatzat har ditzake; baina ba dute beren garrantzia, eta ez ttikia. Ondo begiratzan hasiz gero, eguneroko bizitzaren zati luze batzu honelako huskeriez betetzen ditugu (**egun on, kaixo, zer moduz, gero arte, goraintziak, bai eta zuri ere, agur...**); eta gizarteko egoera jakin batzuri erantzun labor eta automatiko bat ematea, azkenean, ekonomiaren onerako ere ba da, ingelesek, beren **time is money** (denbora dirua da) horrekin maiz esaten dutenez. (Xabier KINTANA.)

Bi idazle bakarrik plazara

Non idatz ez duela eta, artega* dabil zenbait. Plaza falta bakarrik bailitzen* hauzia. ANAITASUNAK, bi liburukitan* atera den «Sei idazle plazara» liburuan aztertutak izan diren idazleei, nork bere buruaren defentsa egiteko lekua eskaini izan die. Bi bakarrik jalgi* dira plazara.

Lehen liburukian, oroituko da irakurlea, Mitxelena eta Larresoro atera ziren. Aresti jaunak ez zuen nahi izan. Oraingo honetan, G. Garate eta G. Ansola jaunek nahiago izan dute deus* ez erantzutea. Jose Azurmendik ezin izan du, kanpotik da eta.

Dena den, gauzak nola diren ikusi eta, atera zirèn bi haik* ausart* edo oharkabe batzu zirela pentsatzeko mo-

dukoa da. Nik, hala ere, bidezkoa* zela uste nuen. Parisetik ez baina hilargitik etorri naizela pentsatzen hasia naiz. Gure kulturgintza ideologiaren mailan aztertua zelarrik, geure herrigintzan ere agian* heldutasun bidean gindoazelakoan idazten nuen. Barka, irakurle! Ez dago uste nuèn heldutasunik. (Joan Mari Torrealdai)

LUR eta KRISELU argitaletxeak

Bat zirelakoan geunden, edo, gutienez, bata bestearen jarraipen. Baina, antza* denez, ez da hola.

LURren iraupenaren izenean, Enrique Villar eta Arantxa Urretavizcayak egin* dei bat jaso dugu, beraiek eta LUR editorialak ez dutela KRISELU berriarekin zerikusirik jakin erazteko eskatuz. KRISELUren jokabidearekin ados ez egotetik aparte, elkarren artean ez dagoela inongo zerikusirik argi eta garbi utzi nahi dute.

Etxe barneko haserreak bost axola zaizkigu guri. Baina abonatupei eta adiskideei eta ZERUKO ARGIA eta ANAITASUNA aldizkaripei paper bana bidaltzen zaienez gero, LUR eta KRISELUren arteko banakuntzaren arrazoina ezagutu nahi genuen guk. Eta hori ez zaigu esaten. Esaten dena, dakienak ulertzeko moduan esana dateke;* baina guk ez genuen zergatik jakinaren gainean egon.

Etorrizunari begiratu bat eman diezaiozun. Zertan da eta zer egin behar du LUR editorialak aurrerantzean? Hona zer dioskuten:

«Sei urtetako esperientziak ez digu editorial herrikoit* bat sortzen irakatsi (ez baita hori gaur egun argian egin daitekeen zerbait), baina bai lan egiten eta baita ere edizioaren alorra guk uste baino zabalagoa dela pentsatzen.

Hedadura* berri honek eskatzen dituen indarrak eta besoak ez dira goizetik gauera aurkitzen, baina uste dugu LURek ba duela zereginik gure kulturaren alde, eta horrexegatik ez dugu LUR itotzen utzi nahi. (...).

Ez dakigu noiz eta nola egingen dugun aurrera. Birtartean, ba dugu berri on pare bat: Onaindiaren laguntza guztiz baliotsua, eta Aresti laster hiztegia bukatzera zeharo emanen delako agindua; ea azkenik osatzen dugun aspaldian hasitako hiztegi hura».

LURrek, beraz, lehengo lekuan segitzen du.

Liburu berriak

1. SARASOLA, Ibon:

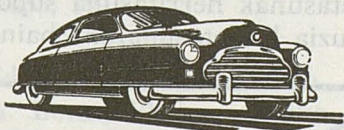
Txillardegia eta Saizarbitoriaren Nobelagintza.
Kriselu, Donostia, 1975.

«Lur» argitaletxea, aspaldion isilik egon ondoren, berriztatu egin da, zuzendaritzan aldaketa batzu egonik eta izena ere kanbiatuz (orain «Kriselu» deituko da).

Abonatupei* bidali zaien gutun batetan, liburuen aurtengo programazioa agertzen da. Gaiei bagagozkie, honela banatzen dira liburuak: bost elaberri,* lau saia-

ARANZAZU

Automobilak alokatzeko etxea

Avda. Hurtado de Saracho, 10
(Begoñako gasolindegia ondoan)

Telefonoak: 33 21 10 - 33 33 47

BILBAO - 6

era* eta hiru poesi bilduma. Guztitara, hamabi titulu. Abonatuentzako prezioa 150 pezeta izango da liburu bakoitzeko. Bulego berriaren helbidea: * Calvo Sotelo, 26 - Donostia.

Lehen liburua —«Txillardegi eta Saizarbitoriaren Nobelagintza»— jaso berria dugu. Egilea, Ibon Sarasola. Azalean, euskal lauburuaren* inguruan egindako saiaera piktoriko bat dator. Irudi berbera eramango dute liburu guztiek, eta azalaren kolore desberdinek bereiziko dituzte gaiak. Dirudenez, beltza izango da saiaeraren kolorea.

Maiz* entzun dugu, euskal literatura kritika zorrotz baten premian dagoela, laudoriozkoak gehiegi ei* dira eta. Hazkunde* eskaseko literaturak, eta tamalez* gurea horrelakoxea da, laguntza behar du, aurrera joan dadin; eta kritikariak zirkunstantzia hori kontutan hartu behar du. Bistan da, hazkunde gotorreko* erdal literatura eta geurea ezin ditzakegula erregela berberaz juja.* Baina, zorionez, euskal liburuen zerrenda ugarituz doa; eta beharbada zilegi* da pentsatzea, urtean ehun bat titulu argitaratzen dituen gure hizkuntza honi ere heldu zaiola kalitatea demandatzeko* garaia.

Ibon Sarasolak Txillardegiren hiru elaberri eta Saizarbitoriaren bat aztertzen ditu. Liburu on baten aurrean gaude, on baina eztabaidagarri baten aurrean; eta hau esaterakoan, kritikariak «Elsa Scheelen» elaberriari eskaintzen dizkion horrialdeak ditut gogoan.

Sarasolaren ustetan, Txillardegiren «Leturiaren egunkari ezkutua»k markatzen du euskal elaberrigintza tradizional eta modernoaren arteko lehen etendura. Aurreko giro baserritar eta arrantzalea baztertzen da, eta lehenbizikoz erabiltzen da euskaraz kaleko giroa. Baina iraultza hau ez da soilik pertsonaien inguruan gertatzen, zeren* elaberrian erabiltzen diren gaiak, eta hauen aurrean ematen diren eritziak, ordurarte ezezagunak baitziren gure artean.

Txillardegik bere lehenbiziko elaberri horretan bide berri bat zabaldu zien euskal idazleei, eta hauetarik asko eta asko bide horretatik abiatu dira. Baina, Sarasolaren eritziz, Txillardegiren hurrengo bi elaberriek ez dute urrats* berririk eman. Arrazoin horregatik «Peru Leartzako» eta «Elsa Scheelen»ek ez dute, «Leturiaren egunkari ezkutua»k eduki zuen arrakasta* lortu.

Huts hori betetzera, hau da, urrats berri bat ematera omen dator Ramon Saizarbitoriaren «Egunetik hasten delako» elaberria, batez ere formaren aldetik, tema nahasketak trebeki erabiliz.

Sarasolak, bere saiaera honetan, bi autoreen hainbat pasarte kopiatu eta analizatzen ditu eredu* bezela, azterketa hori irakurlearentzat gidari izan dadin, elaberri bat kritikatzeko. (Xabier Gereño)

2. SADA, Xabier Maria, URRUJULEGI, Jon:

«Goizaldi» dantza taldea.
Donostia, 1975.

«Goizaldi» dantza taldea sortu zantetik 25 urte iragan dira; eta urtemuga hau gogora erazteko, liburu bat idaztea gomendatu zaie Xabier Maria Sada eta Jon Urrujulegiri. Donostiako Aurrezki Kutxari esker, liburuaren presentazioa oso ona da, zernahi argazkiz hornitua; eta beraren 174 horrialdeetan zehar, gaztelaniaz eta euskaraz, «Goizaldi» dantza taldearen kon-daira azaltzen da.

Liburu interesgarria, oso ongi dokumentatua, eta, beraz, beharrezkoa euskal folkloreak inguruan lan egiten dutenentzat. (Xabier Gereño)

3. BEGIARMEN:

Sei idazle plazara:
Azurmendi, Garate,
Ansola.

Jakin, Oinati, 1974.

Obra honen lehen liburukiak* zalaparta sortu badu, ez du zarata gutiago ekarriko bigarren honek, batez ere Gotzon Garate-ren liburuaren kritikagatik.

Gogora dezagun, Begiarmen izenordearen atzean dauden idazle bien asmoa ez dela lanen literatura balioak aztertzea, idazlearen ideologia ikertzea baizik. Begiarmenak bide hau

hartu badu, Sarasola bere azken liburuan bestetik joan da. Baina, bide biak ongi bereiztea ezina denez, kritikari biak ere hainbat aldiz elkartu egiten dira; eta aski da, hau frogatzeko, bata eta bestearen liburuak irakurtzea. Nahitaez, idazleak bere liburuetan ezartzen du bere ideologia; eta beronen eragina* nabari gertatzen da bai forman eta bai mamian.

Presentatzen ari garen liburuan, filosofo bi eta ekonomilari bat aztertzen dira. Hasteko, Juan San Martinek idazle bakoitzaren biografia labur bat egiten du, eta gero Begiarmenek haien liburuaren hainbat pasarte kopiatu eta haietatik ideologi problematika ikertzen du.

Joxe Azurmendiren kasuan, «Hizkuntza, etnia eta marxismoa» hartu da gidaritzat, eta saiaera honen horrialde erdiak berari eskaintzen zaizkio. Luze joango litzaiguke guztia aztertzea, baina Azurmendiren pasarte bat kopiatu beharrean gaude: «Hasierako gizonaren dohaina da hizkuntza, alegia,* zientziatzki zehatz mintzatzeko, gizartearen azterketarako erabiltzen den giza-eredu funtzionalaren dohaina. Gaurko 'egoeran' Klasetasuna den bezalaxe da gizartearen 'izaeran' hizkuntza ere diferentzial bat...»

Eta Begiarmenek honela komentatzen du: «Klasetasuna gizartearen egoera bada eta hizkuntza gizartearen izaera, zentzu hontan objektuak sujetua suposatzen duen bezalaxe, klasetasunak herritasuna suposatuko luke... Hizkuntzen hauia klasetasunarena baino lehenagokoa

MENCHACA

Estalkiak, Itzalkiak, Ikurriñak, Itxas tresnak, Igeritekoak, Uretako Jantziak, Alokatzeko Itzalkiak.

Zuzenbideak: Posta, 700-Urrutizkin, 245574-Telegrafoa, MENURI
Muelle de Uribarte, 15

BILBO-9